

Reflectie op het NWO-MES programma; ICT, bedrijvigheid en ruimte

Thomas de Graaff
VU, Amsterdam

Conferentie afsluiting NWO-MES
13 april 2007 te Den Haag

De 'Nieuwe Economie'

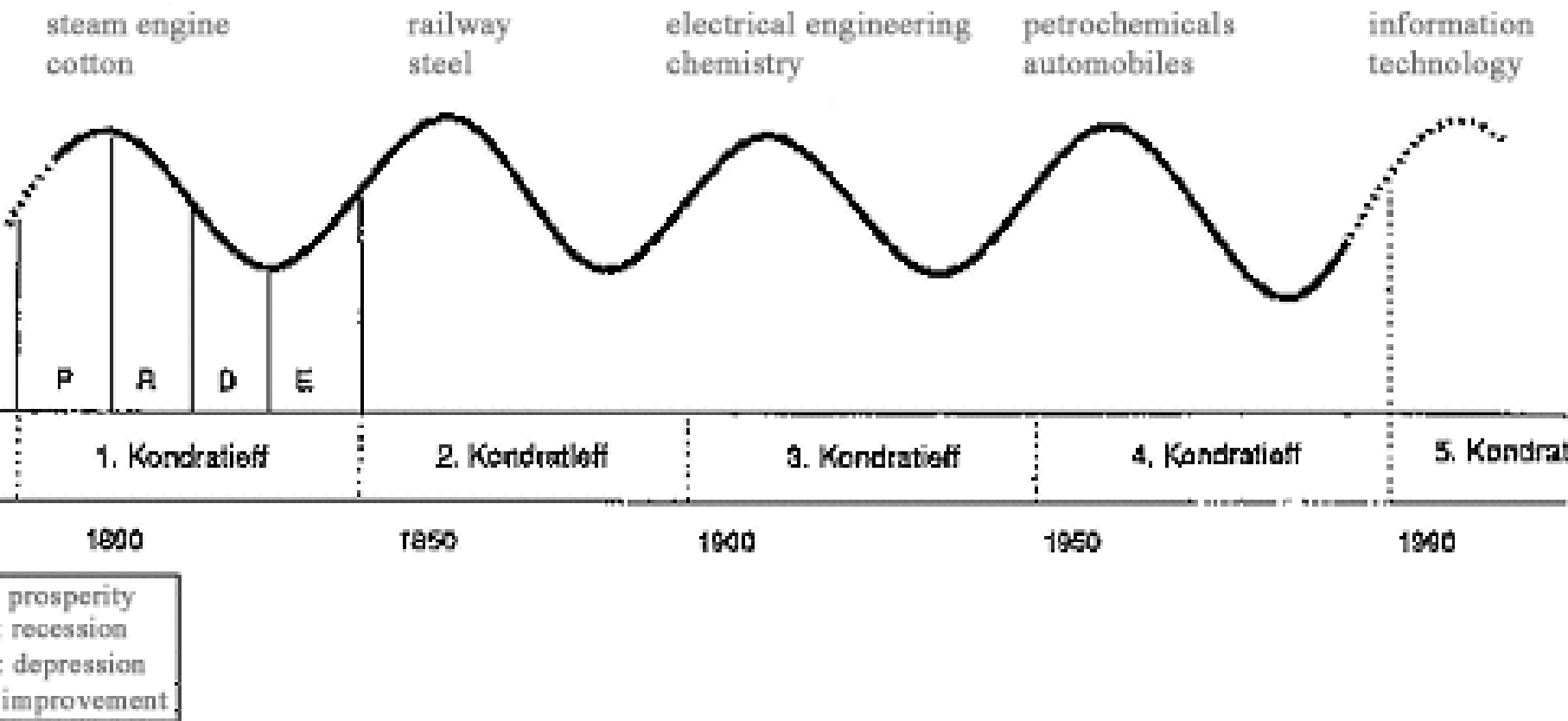
- “De eeuw liep op zijn einde en de wereld werd kleiner. Consumenten kregen toegang tot nieuwe en drastisch snellere communicatie technologieën. Ondernemers, gebruik makend van ongekende schaalvoordelen, creeerden steeds grotere ondernemingen. Grote rijkdommen werd vergaard. Elke dag bracht nieuwe technologische doorbraken, waardoor de oude bedrijfsstrategieën niet schenen te werken. Toch, hoe dan ook, bleken de economische basisregels van kracht. Diegene die zich deze regels eigen maakten overleefden. Diegene die dat niet deden gingen ten onder.”

(Shapiro and Varian, *Information Rules*, p. 1)

Karakterisering ICT

- 'General Purpose Technology' - Macro uitvinding
 - Continue ruimte voor verbeteringen
 - Grote varieteit in toepassingen
 - Gebruikt overal in de economie
 - Complementair met andere technologieën
- Vergelijk stoommachine, electriciteit, e.d.
- In het geval van ICT: microprocessor ?!
- Lange golfbeweging in de economie (Kondratieff)

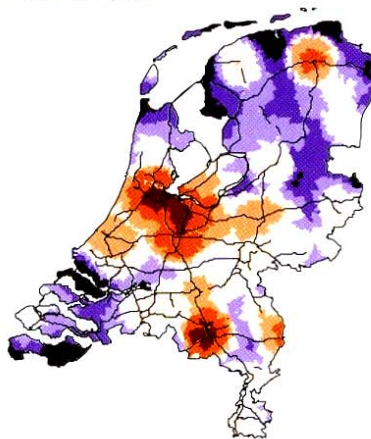
ICT als 'General Purpose Technology'

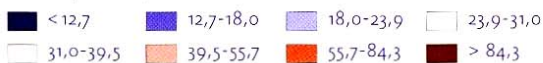
Eigenschappen van informatie goederen

- Grote technologische dynamiek
- Grote variatie in voorkeuren
- Grote vaste kosten
- Zeer lage vaste kosten
- Implicaties vaak zeer grote bedrijven (monopolies), maar instabiel
- Ruimtelijke concentratie?

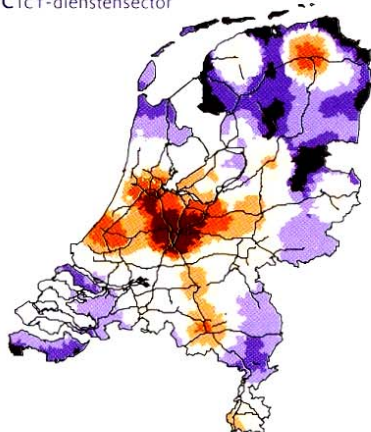
A Totale ICT-sector

Arbeitsplaatsen per inwoner *

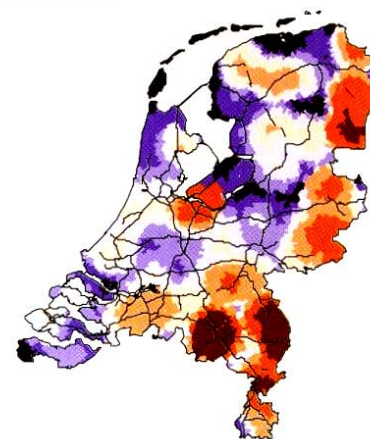
C ICT-dienstensector

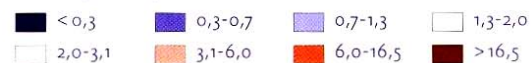
Arbeitsplaatsen per inwoner *

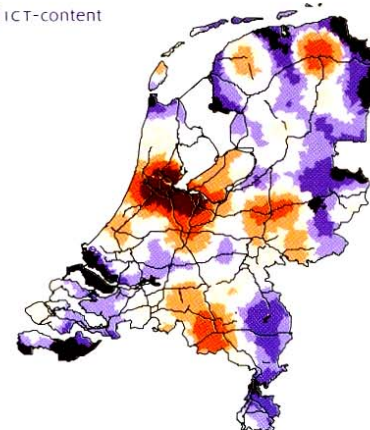
B ICT-hardware

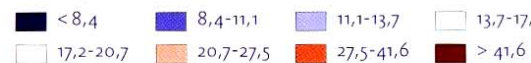
Arbeitsplaatsen per inwoner *

D ICT-content

Arbeitsplaatsen per inwoner *

* Banen per duizend inwoners 15-65 jaar

(Ruimtelijke) gevolgen ICT voor gebruikers

- Internet gebruik/aankopen
- Telewerken
- Vier mogelijke relaties (Salomon & Mohktarian):
 - Substitutie
 - Complementariteit
 - Modificatie
 - Neutraliteit

Wat zou de relatie tussen internet en de commercie zijn?

- Vragers en aanbieders (c2c) zouden elkaar overal kunnen tegenkomen - concurrerende markten
- De internet zou geen transactiekosten meer opleveren voor consumenten

Wat gebeurde er in realiteit (Ellison & Ellison, JEP, 2005)

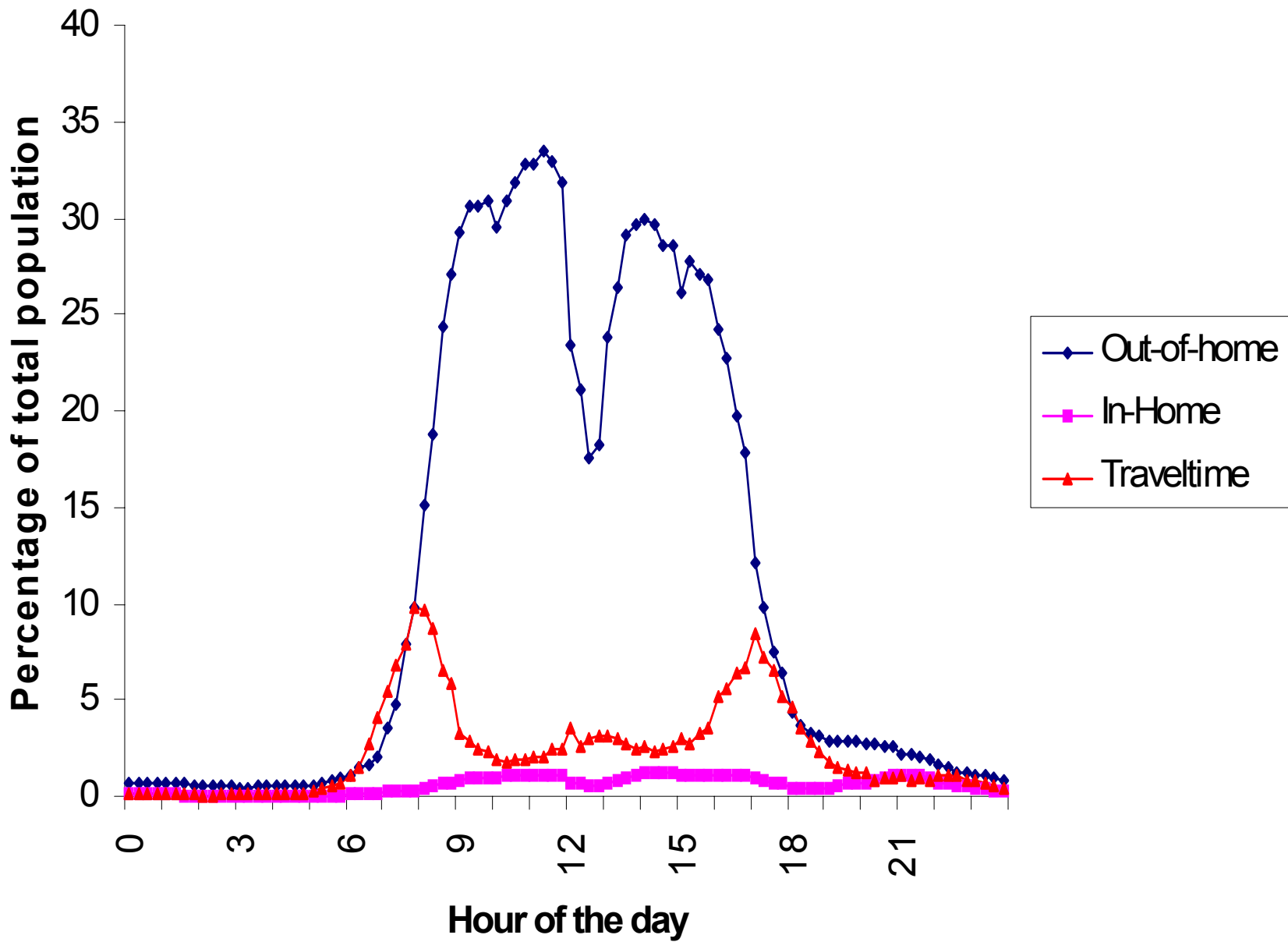
- Maar een paar markten overheersen
 - Schaalopbrengsten
- Transactiekosten zijn nog aanzienlijk
 - Zoekkosten zijn nog steeds hoog
 - (locatie, locatie, locatie)
 - Websites verbinden consumenten aan zich met kortingen
 - Switching costs

Waarom is er weinig effect van het Internet?

- Bescherming markt aandeel
- Hercreatie van oude activiteiten
- Activiteiten die 'dubbel' gedaan worden
- Consumptie op het werk

Telewerken en reizen

- Telewerken is een marginaal fenomeen
- Telewerken en reizen zijn in het algemeen beperkte substituten van elkaar
 - Afhankelijk van reisdoel
- Echter er spelen meerdere factoren een rol
 - Opleidingsniveau, inkomen, e.d.
 - Lange en korte termijn.

Een conceptueel model

